Директору Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України
Володимиру ВЕРБИЦЬКОМУ

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА

Відповідно до наказу НЕНЦ №76-од від 07.10.2026р. «Про здійснення координаційно-методичної діяльності профільної позашкільної освіти в онлайн форматі (в зв'язку з безпековою ситуацією)» протягом жовтня-листопада ц.р. були підготовлені та проведені консультації та відповідно опрацьовані інформаційні матеріали Комунального закладу «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради.

За результатами опрацювання матеріалів встановлено, що в Рівненській області сформована система організаційно-координаційної та методичної роботи з розвитку еколого-натуралістичного напряму позашкільної освіти, яка реалізується через діяльність профільного відділу зазначеного закладу, мережу гуртків, співпрацю із закладами загальної середньої та позашкільної освіти, органами місцевого самоврядування, науковими установами й громадськими організаціями.

1. Організаційно-координаційна діяльність та розвиток мережі гуртків

У регіоні відсутні окремі профільні заклади позашкільної освіти еколого-натуралістичного напряму. Водночас відповідна діяльність здійснюється на базі комплексного закладу та закладів освіти територіальних громад.

За інформацією Центру, функціонує 40 гуртків еколого-натуралістичного напряму, якими охоплено близько 600 вихованців. Освітня діяльність організована на базі самого Центру, закладів освіти міста Рівного та територіальних громад області.

Крім того, 10 гуртків функціонують на базі комплексних закладів позашкільної освіти, близько 20 гуртків — у закладах загальної середньої освіти.

Позитивним аспектом є налагодження партнерської взаємодії з територіальними громадами, укладання угод про співпрацю із закладами освіти, ведення електронного обліку гуртків, контингенту вихованців та кадрового потенціалу.

2. Організаційно-масова та конкурсна діяльність

Упродовж 2026 року методистами профільного відділу організовано та проведено 15 обласних етапів всеукраїнських конкурсів і природоохоронних заходів.

Серед них: «Земля – наш спільний дім», «День зустрічі птахів», «Юний дослідник», «Квітуча Україна», «Птах року 2026 – Лиска», «День юного натураліста», «Готель для комах», «Оселя для їжака» та інші.

За представленими матеріалами, у 2025 році учнівська молодь області взяла участь у 26 конкурсах обласного рівня (близько 2815 учасників), переможцями стали 1285 учнів; у 37 конкурсах всеукраїнського рівня взяли участь близько 725 учнів, із яких 367 стали переможцями.

Ці показники свідчать про значний потенціал регіону щодо залучення дітей та учнівської молоді до природничої, дослідницької та природоохоронної діяльності.

3. Методичний супровід та професійний розвиток педагогічних кадрів

У регіоні здійснюється методична підтримка педагогічних працівників шляхом проведення семінарів-практикумів, вебінарів, майстер-класів, консультацій, методичних об'єднань та професійно-методичних зустрічей.

Особливу увагу приділено впровадженню цифрових інструментів, STEM-підходів, проєктної та експериментально-дослідницької діяльності, використанню мобільних застосунків для розпізнавання видів у природі.

У закладі розроблено та впроваджується низка авторських навчальних програм, зокрема «Органік», «Природа навколо нас», «Екологія рідного краю», «GLOBE – спостерігаючи вивчаємо», «Мікробіологічний TikTok», «Біологія Reels», «Равликова ферма», «Юні бджолярі» та інші.

Позитивної оцінки заслуговує цифровізація управлінської та методичної діяльності, ведення електронної документації, рейтингових таблиць результативності участі педагогів і вихованців у конкурсах, виставках та дослідницьких проєктах.

4. Партнерство та розвиток дослідницької діяльності

Важливою складовою діяльності регіонального осередку є співпраця з Національним університетом водного господарства та природокористування, Рівненським державним гуманітарним університетом, Кременецьким ботанічним садом, Ботанічним садом імені академіка Олександра Фоміна Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Рівненським зоопарком, РОІППО, Товариством лісівників України та іншими установами й організаціями.

На базі Центру реалізуються практико-орієнтовані освітні ініціативи: навчальна равликова ферма, «Натуралістичний сад Нової хвилі», готелі для комах, мікрогрін та органічне вирощування рослин, навчальні теплиці.

Зазначені напрями створюють умови для поєднання теоретичного навчання з практичними дослідженнями, формування екологічної компетентності та професійної орієнтації учнівської молоді.

5. Проблемні питання та напрями, що потребують уваги

Водночас опрацьовані матеріали засвідчують наявність проблем, які потребують подальшого організаційного та методичного реагування:

- відсутність у регіоні профільного закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного напряму;

- недостатнє охоплення дітей позашкільною еколого-натуралістичною освітою в окремих територіальних громадах;
- відсутність у закладі укриття для безпечного перебування вихованців і працівників під час повітряної тривоги;
- відсутність науково-дослідницької лабораторії, метеорологічної станції (в наявності лише метеомайданчик) та комп'ютерних класів;
- відсутність окремого каталогу перспективного педагогічного досвіду та спеціалізованої методичної сторінки на сайті закладу.

6. Пропозиції

З метою подальшого розвитку еколого-натуралістичного напряму позашкільної освіти в Рівненській області та посилення взаємодії з регіональним осередком вважаю за доцільне:

1. Продовжити методичний та організаційно-координаційний супровід діяльності еколого-натуралістичного відділу КЗ «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради.
2. Рекомендувати посилити роботу з територіальними громадами щодо збереження та розширення мережі гуртків еколого-натуралістичного напряму, забезпечення доступності позашкільної освіти для дітей сільської місцевості.
3. Сприяти поширенню кращого досвіду регіону з організації дослідницької, проєктної та природоохоронної діяльності вихованців, зокрема практики створення навчальних природничих об'єктів.
4. Продовжити роботу над удосконаленням електронного обліку та моніторингу діяльності гуртків, контингенту вихованців, кадрового потенціалу й результативності участі в освітніх заходах.
5. Звернути увагу на необхідність вирішення питання облаштування укриття для забезпечення безпечних умов організації освітнього та виховного процесу.

Висновок

Загалом діяльність КЗ «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради демонструє позитивний досвід організації координаційної та методичної роботи з розвитку еколого-натуралістичного напряму позашкільної освіти в умовах відсутності окремого профільного закладу.

Завідувачка відділу екології
Людмила Цюнь

«18» листопада 2026 року